

TERVEHYKŠET, KUULUMISET

– ***Terveh! Milma kučutah Anni. Ken šie olet?***

– Terveh šiula, Anni! Mie olen Jušši. On mukava tuttavuštuo.

– Passipo, miula niisi.

– ***Terveh!***

– Terveh!

– Šuanko tuttavuštuo? Mie olen Šanteri. Kuin šilma kučutah?

– Milma kučutah Našto.

– Kaunis nimi. Mie olen opaštuoja. Opaššun yliopistošša karjalan kielen alalla. A šie?

– Mie niisi olen yliopiston opaštuoja. Opaššun matematiikkaa. Miellyttäykö opaššuš?

– Opaššun vašta ensimmäistä vuotta. En ole vielä oikein makuh piäššyn, ka kyllä še näyttäy ihan mukavalta.

– Mie opaššun jo toista vuotta. Miula niisi miellyttäy opaštujan elämä. Vain rikeneh ikävöičen kotie. Olen kotosin loittosešta Kiestinkin kylästä, Vienan Karjalašta. Mistä päin šie olet?

– Olen Šuvi-Karjalašta. Vanhempani eletäh Vieljärveššä. Še on vanha karjalaini kylä. Mie niisi ikävöičen omua kylyä. Käyn kotih joka toini netäli.

– Suali kyllä, ka kello šoi. Korkie aika männä luventoloilla. Oli mukava tuttavuštuo.

– Emmäkö näkeytyis tuntien jälkeh? Voisima käyvä kinošša.

– Passipo kučušta. Mielelläni kävisin kinošša. No vuotan šilma šamalla paikalla viijeltä. Šuamma paissa lisyä.

– Hyvä, näkeyhymmä illalla!

– ***Hyvyä päivyä, Outi! Mitä kuuluu?***

– Terveh, Iivana! Kaikki on hyvin. Kuinpa šie elät?

– Ka hil’l’akkaiseh, passipo.

– ***Terveh šiulai, tovarissa!***

- No terveh, veikkosen, pitäštä aikua!
- Mitein elät? Kuinpa tervehyš?
- Ihan hyvin. Kaikki on entiselläh. Mitäpä šiula?
- Ka miulahan poika on šyntyn. Puavilakši panima.
- Kačo šie čuutuo kaunista! Mie en ni tietän. Hyvittelen šilma, tuatto! Annahan n’okkua murusellaš. Ta šano tervehyisie naisellaš miulta.
- Passipuo äijän. Tule käymäh toičči.

– ***Terveh tänne!***

- Tule terveh tulovalla vierahalla! Kualahan istumah, niin pakajamma šanan-kakši. Aššu istumah, aššu tänne stolan kokkah!
- Passipo-passipo, kyllä täššä šuapi istuo.
- Mitä kuuluu?
- Ka ei entistä parempua. Elämmä hil’l’akkaiseh vanhah tapah. Käymmä järvellä ta šuamma vähäsen kalua.
- No ruvekkahan nyt čäijyn juontah, nouškua stolah yhellä käšyllä! Juokua, vierahaiseni, juokua čäijyö ta kaštakkua krinkelie tahi murottakkua krinkelie kuppih! Tariče sie, Muarie, makijaista vierahilla.

- Onkohan jo aika kotih lähtie!
- Vielä, vellet, kerkiettä, kostikkua työ uuvvešša šuvušša, šulakkua šuutana uušissa heimo-laisissa.
- Olemma kostin ta mielihistä on ollun kostie, vain pitäy še pityä mieleššä vanhan rahvahan šana: Kylä hyvä heittyä, koti paha muistua. Jiäkyä, hyvä rahvaš, tervehekši ta tulkua meiläki käymäh.
- Matakkuu tervehenä ta tulkua toičči.

Tehtävä 8. Kekšikkyä šamantapaset dialogit käyttyan allaolijie jokapäiväsie šanontoja.

TERVEH!

Hyvyä huomenta / huomenta!

Hyvyä päivyä / päivyä!

Hyvyä iltua / iltua!

Hyvyä yötä!

HYVÄŠTI!

Jiä tervehekši!

Jiäkyä tervehekši!

Näkeyvymmä huomena.

Hyvyä matkua! / Lykkyö matkah!

Matkua jumalan kera!

Mäne tervehenä!

Mänkyä tervehenä!

Šano tervehyisie perehelläš.

Matakkua jumalan kera!

MITÄ KUULUU?

– Kaikki on hyvin. / Hyvyä vain, passipo.

– Ei kummempua. / Mitäš täššä.

– Ei nimitä hyvyä. /

– Ei kovuan hyvyä. Olen vaipun.

– Ei viestijä verekšie ole.

KUIN / MITEIN ŠIE ELÄT?

– Hyvin, passipo. / Kaikki on hyvin.

– Hil’l’akkaiseh. / Kaikki on entiselläh.

– Ei kovuan hyvin. / Ei kehuttavua.

– Kipienä olen.

– Ka mitäpä miun on elyässä.

KUINPA TERVEHYŠ? ELÄTTÄKÖ TERVEHENÄ?

- Tervehenä olen. / Kaikki tervehenä ollah.

- Kipie olen / Läsin.

- Jo paremmin.

KIITTÄMINI

- Passipo šuuri. / Passipuo äijän. / Passipuo ylen äijän.

- Passipo kučušta, avušta, n’euvošta.

- Ei miltä.

- Ole hyvä.

- Kašva šuurekši.

PROŠKEN’N’AN KYŠYMINI

– Prosti milma(ni).

– Prostikkua milma(ni).

– Elä šiänny.

– Elkyä šiäntykkyä.

– Ei ole hätyä.

– Kyšy häneltä prošken’ n’ua

Tehtävä 9.

a) Valiće oikie vaštauš.

1. *Mitä kuuluu?*

- a) Ei šen kummempua.
- b) Kuuluu ihan hyvin.
- č) Ei miltä.

3. *Jiäkyä terveheksi!*

- a) Olen tervehenä.
- b) Jiä šieki terveheksi.
- č) Mänkyä tervehenä!

5. *Läkkä čäijyllä!*

- a) Läkkä vain.
- b) Čäijy on makie.
- č) Passipo čäijyštä.

7. *Pisy tervehenä!*

- a) En pisy missänä.
- b) Pisyń täššä vähän aikua.
- č) Ole šieki tervehenä!

2. *Mitein voit?*

- a) Voin tulla aštumalla.
- b) Passipo, tervehenä olen.
- č) En voi.

4. *Kuinpa elättä?*

- a) Kaikki on entiselläh.
- b) Elämmä puutalošša.
- č) Terveh, terveh!

6. *Terveh taloh!*

- a) Terveh pirttih!
- b) Šano tervehyisie.
- č) Tulkua tervehenä! Istukkua,missä šijua nähnettä!

8. *Pakajatko karjalakši?*

- a) Pakajan vähäsen.
- b) No hyväšti, kaveri!
- č) Toičči tulen.

b) Valiće oikie virkkehen jatko.

1. *Kylyštä tulijalta kyšytäh ...*

- a) Oliko höyryö?
- b) Oliko lölyö?
- č) Oliko vettä?

2. *Karjalaiset passipoijah toini toista ...*

- a) Passipo, akkasen! Passipo, ukkosen!
- b) Passipo, čikkosen! Passipo, veikkosen!
- č) Passipo, kalani! Passipo, kiššani!

3. *Konša vierahat tultih taloh, enšín hyö ...*

- a) pyyhittih jalat
- b) šeisauvuttih kynnykšellä
- č) rissittih šilmät

4. *Kun vierahat tultih pirttih ...*

- a) talonväki nousi, ta isäntä šano: “Mänkyä tervehenä vierahaiseni!”
- b) talonväki nousi, ta emäntä šano: “Tulkua terveh vierahaiseni!”
- č) talonväki nousi, ta isäntä šano: “Tulkua terveh vierahaiseni!”

5. *Tervehykšen jälkeh isäntä ...*

- a) šepäsi naiset ta anto kättä miehillä
- b) kätteli šekä miehet, jotta naiset
- č) šepäsi miehet ta anto n’okkua naisilla

6. *Tervehykšen jälkeh emäntä ...*

- a) anto kättä miehillä ta šepäsi naiset
- b) anto kättä starovieroilla
- č) šepäsi miehet ta kätteli naiset

7. *Miehet istuuvuttih ...*

- a) kosinolla
- b) peränurkkah
- č) karšinah

8. *Vierahat mäntih stolah ...*

- a) heti kun piäštih pirttih
- b) talonväjen enši käšyštä
- č) talonväjen toisešta käšyštä

9. *Sriäppijällä šanottih ...*

- a) kaunehet kynnet voitajalla
- b) kaunehet koprat voitajalla
- č) kaunehet kiät voitajalla

10. *Kylpijällä sanottih ...*

- a) Jumalapu šoršalla!
- b) Jumalapu šotkalla!
- č) Jumalapu jouččenilla

11. *Konša vierahat oltih lähöššä pois, hyö šanottih ...*

- a) Passipuo šyöttämyä, juottamua, hyvänä pitämyä. Mänkyä terevehenä ta tulkua toičči!
- b) Passipuo šyöttämyä, juottamua, hyvänä pitämyä. Tulkua meiläki käymäh. Jiäkyä terveheksi.

Tehtävä 10. Paiskua kursšikaverin kera käytt्यान allaolijie roolikorttija. Kyšymykšet olah apuna teilä.

- Ken šie olet? Kuin šilma kučutah?
- Mistä päin olet? Missä elät?
- Kuin äijä vuotta / ikyä šiula on?
- Mimmoni olet?
- Mimmoni pereh šiula on? Kuin monta lašta, čikkuo, veikkuo šiula on?
- Onko teilä mitä šiivattua / kotielukkua?
- Mitä šuvaičet / tykkyät? Mitä et šuvaiče?
- Mitä kielie maltat / pakajat?
- Oletko ruavošša / töissä? Missä ruat / työtelet?
- Mitä ruat rikeneh, toičči?
- Mitä ruat joutuuaijana?
- Mi on šiun mielehini šanonta?

1. Nimi: Iivana Remšu

Kotikylä: Vuokkiniemi

Ikä: 35 vuotta

Pereh: kakši poikua ta yksi tyttö

Ruatopaikka: koulun šohveri

Tykkyän: käyvä kalalla ta kaččuo järven maiselmie

Joutavana ollešša: šoitän mielelläni haitarilla

Lempišanonta: Ei kahta hyvya: unta ta pitkyä paitua

2. Nimi: Jöyssei Lipkin

Šyntymäpaikka: Vienan Kemi

Ikä: 65-vuotini

Pereh: nellä tytärtä ta armaš naiseni Iro

Kotielukat: koira Mučči, kakši lehmyä liäväššä: Joučikki ta Šuopo.

Työ: pensijalla

Tykkyän: akkani paistamie kalittoja ta potakkašankie

Mielehini šanonta: Šanašta mieštä, šarvešta härkyä

3. Nimi: Tepposen Ontto

Elän: čomašša kyläššä, kumpasen nimi on Jyškyjärvi.

Ikä: 5 vuotta

Ruato: käyn satikkah

Šuvaičen: pelata potkupalluo kešällä ta čurnie termältä talvella

Toičči: toruan čikkoni kera, šentäh kun hiän ottau kyšymättä miun kukkasie

4. Nimi: Santra Kuikka

Olen: kymmenen punukan ämmö

Rikeneh: tikutan villašukkie ta kaklapaikkoja

Elän: Kiestinki

En tykkyä: röččätalvie

Himottais: jotta punukat paistais karjalakši

Tulou mieleh pajattua:

Šouvamma Šorol'ah,

pitkä matkah tätiläh.

Täti paistau pakšun leivän,

panou äijän voita piällä.

5. Nimi: Oksenie Mikkojeva

Ikä: 25 v.

Olen: yliopiston opaštuja

Nykyni elinpaikka: Karjalan piälinna Petroskoi

Pereh: kakši čikkuo ta velli

Joutavana aikana: kuuntelen karjalaista rokkie ta räppie

Armaššan: miun mielitiettyö Teppanua

Toivon: jotta aina muissan jälkeni

6. Nimi: Katti Vazarajeva

Ikä: 16-vuotini

Työ: käyn koulun viimeistä luokkua

Pereh: muamo Muarie ta tuatto Ontrei

Šuvaičen: käyvä potruškojen kera tanššikerhoh

Olen: vorssa ta hyväččäini neičyt

Pakajan: karjalakši, venyähäkši ta englanniksi

Tahon: piäššä opaštumah lääkäriksi

7. Nimi: Vatasen Outi

Ikä: 35 vuotta

Šyntymäpaikka: Koštamuš

Työ: toimittaja, ruan karjalankieliseššä Vie-
nan Karjala -leheššä

Pereh: 13-vuotini tytär, elän mieheni kera jo
15 vuotta

Tykkjän: pakautella kylän rahvašta karjalakši

Joutuuna: šepitän runosie ta lorusie lapšilla

Mielehini šanonta: Issu puulla, puhu šuulla

8. Nimi: Anni Rugojeva

Ikä: 40-vuotini

Kotikylä: Kalevala (ent. Uhtuo)

Ruan: kašvattajana karjalaiseššä kielipeššäššä

Olen: viijen lapšukkaisen muamo

Tykkjän: kävellä mečäššä, kerätä marjua ta
šientä

Mielehini šyömini: kalakukko ta šuolašienet

Himottais: šuaha levähtyä missänih lämpi-
mäššä muaššä

9. Nimi: Aino Kieleväinen

Ičeštäni: vanha kuin taivaš 😊

Ruatopaikka: olen ollut eläkkehellä jo 20
vuotta

Šuvaičen: šouvella järvellä, onkittua kalua

En tykkjä: konša čakka in'äjäy korvanjuurella

Tahon: jotta muan piällä ois rauha

Mielelläni: paissan šul'ččinoja

10. Nimi: Načči Mastinen

Ikä: 22 vuotta

Elinpaikka: Piäjärvi

Ruatopaikka: vašta lopetin yliopiston

Meinuan: piäššä ruatamah Paanajärven Kan-
šallispuistoh

Konša on aikua: kuvon vakkasie ta kaiken-
moisie pikku vehkehie tuohešta

Rikeneh: issun Internetissa

11. Nimi: Iro Lokkina

Ikä: 12 vuotta

Pereh: muamo Našto ta tuatto Kirilä, kakši vellie: Ondrei ta Reino

Šyntymäpaikka: Sellinkylä

Ämmö šanou: jotta olen šäplä tyttö

Ruatopaikka: opaššun Puatanen koulušša

Tahon: piäššä opaštumah Petroskoin yliopistoh

Šuvaičen: kisata kyykkyä

On mukava: jotta miän kielellä piä on pee ta mua on moo 😊

12. Nimi: Tat't'ana Lesonen

Elän: Venehjärven kyläššä

Ruatopaikka: kašvatan mäntymeččyä

Tykkjän: istuo kiukualla ta kuunnella ukon starinoita

Toičči: käytän turistija Venehjärvellä ta Vuokkijovella

Joutavana ollešša: ei ole joutuuta, šentäh kun miula on šiiivattua liävä täyši. Kakši lehmyä, yksi lähtömä, yksi Polle-heponi ta 12 lammašta.

Mielehini šananpolvi: Ei muaten marjat tulla, istuon ikihyvyöt.

13. Nimi: Stepan Ivanov

Šyntymäpaikka: Piiteri

Elinpaikka: Luušalmi

Pereh: akotuin männä vuotena, Muarie-naiseni on karjalaini

Tahon: opaštuo pakajamah karjalakši

Ruan: venäjän kielen opaštajana

Šuatan: luatie venehie

